

Račibor 20. 1. 35.

Vážný pane skvělý šte,

Snad Vás překvapím ve Vašich redaktorských starostech ne právě příjemně, přikládám-li skoro 20 stránek o bl. Aněšce; čítal jste několik poznámek, a pro mi to pod rukou narostlo tak velké. Mydlím ale - jako všichni mladí autoři - je je v tom několik nových podnětů, a tak bych prosil o pohostinství v Památkách pro celých svých 19 stránek + půdorysný náčrtek. Před rokem jsem Vám podal Nové Město nad Váhem a Bzovík; do Nové Město má souvislost s českým uměním, o to bych také prosil za uvěřivěním; Bzovík ale, to je jiná lokální záležitost bez důležitých hodnocení, jistě tedy si ji nebudete ponechat pro některé z budoucích čísel, prosil bych o mi, dal bych to Klecandovi pro „Bratislavu“. Prosil bych Vás tedy, pane skvělý šte, abyste laskavě zaměnil Bzovík s Aněškou, ta Aněška je akutnější, a o omdu Bzovíku sám nvažil. Pochemu jsem dříve přispěl do Roemby, zvolil jsem si thema: přívod a rozšíření kronzjanských kleneb; chtěl bych tam ukázat jejich vznik v dohrakonských knihách kol 1450, jejich rozšíření proti tomu Sumaji i do jižních Čech přes dolní Rakovny (a Horní) a pak známou výstavu, s Reithovými záhy do Srba.

Ičá tu dokončuji Klecandovi bratislavský nad, myslím, že to bude mít pěkně. Ihned po Vašních pod Vaším vlivem se zavázala přibrat na rbe na 65 kg čisté váhy, mášek jme si v lékařně v Praze hned ještě opravit a dítá bukcův divy: Ičá bráně spí, takěně přibírá, jin bohužel zároveň také i stará její hlavní nemoc: brynost. Za to já se tě, Primabalině "vyhýbam" na nečistou vzdálenost, když tak výborně přiroh.

Uprávně Vás, pane skvělý šte, pozdravuji a děkuji milostivé paně i Vám za tak pěkně a vrdičně přjích o Vašních. Opravdu rádi bychom Vám je na Slovsku letos oplakali.

Váš oddaný
Mencel

V Račicích 14. IV. 35.

Vážný pane sekretéře,

nevím ani jak bych Vám poděkoval za tu důvěru, kterou jste mi projevil; věděl jsem více o tom, že Hofman se chystá do Prahy psát, ale nic bližšího mi neřekl, a sám jsem Vám psát nechtěl - jde o rotní věc a nechtěl jsem Vás obtěžovat. Tím milejší mi bylo Vaše psaní.

Dobolíte-li, napíší Vám docela nepřímě ve věci. Hofmanův návrh má totiž dva cíle; ten druhý v předchozím dopise není. Jde o toto:

1) Je skutečně pravda, že v některých otázkách, týkajících se konzervačních techniky, si nejsem dost jistý. Tronfám si bez obav na opravu středověké stavby, tam mi nemůže přijít nic, s čím bych si nevěděl rady. Horší je to ale u architektury renesančních a barokních. U renesančních bych potřeboval na vlastní oči vidět opravu vyřezávané fasády, u barokních očišťování stropních omítek od návoní na přírodní líce a klamě opravu umělich mramorů a zlacení; při opravě v Říhě jsem mž dost pochopil, ale rozhodovat mverěně rad podnikatelem si netronfám. Postráuce ideové jsem si jist, co se má zlatit a co ne, atd., ale chybí mi omítní jistota, toudí-li podnikatel, že se věc nedá technicky opravit, že se musí dělat znovu - zkrátka praktická zkušenost. Totiž bych potřeboval při opravách plastiku a obrazy a fresky; u nás více bylo věci má dr. Wagner, ale rád bych je časem od něho přebíral.

Vím, pane inženýre, že už jednou jste mi dal příležitost, abych se seznámil s tím ošim, když jste mne přidělil pam. úřadu v Praze. S dr. Wagnerem jsem tehdy prováděl začátky oprav jir. kostela v Štřeš. Boleslav, kolaudaci něm. brodu a byl jsem účastem na zahájení oprav Pardubského gymnasia. Tam jsem se hodně přiučil; jako úplný nováček v státní službě jsem si všiml více různých způsobů provádění, jak vypadá komise a protokol, mědru připsa a způsob jednání se stavitelem, a hlavně ideové stránky oprav: jak moderně doplňovat, jak navrhovat (dřel jsem se velmi pečlivě), protože jsem věděl, že tohle v doavad. styku s Hofmanem jsem tehdy nejvíce narážel. K technické stránce oprav jsem se dostal málo - konečně i knihy, i Wagner tehda přestával věřit fludním a na všechno se ucepl jednoduchý: vápenné mléko. A tady, v Bratislavě, se práce v komerční soch a maleb je málo: všechno má propachtované keru a kd' Major, kteří, za některé osobní služby vlastněd. muzeu, jsou vřede navrhováni, ze sochařů jediný Bechyň, stam' dobrák a poctivec; jiných Hofman vedle sebe nenese. Od Bechyňe jsem pochopil velmi mnoho; všechno mi všdycky poctivě z gruntu ukázal, zejména práce s umělým kamenem a odolejování lomu, ale jinak nezná nic víc než vápennou vodu. Keru i Major jsem velmi opatrní, aby svoji techniku progradili, a Majora jsem dokonce nachytil přimáním obrátit s omítkami v tom, že zámyslně přelíme nás informoval; je to škoda, poněvadž právě opravy památek malířských jsem pro mne dost technicky záhadné. Částečně je toho příčina i ve mne: věděl jsem se všdycky jin dějinám architektury, bochu i malířky (zejména kamenné), protože s architektem souvlna, ale u' svoji malířské době nerozumím; protože z architektury vím, že člověk musí předně dobře rozumět historickému průběhu sochy, než se pustí do její opravy, aby nic nepořekl a neřekl a rozuměl jejímu duchu, nechtěl jsem si do opravy přest a maleb a byl jsem rád, že si to vedli Hofman s Wagnerem.

To jsem tedy měl slabiny, které bych opravdu rád dohoril; tady, na Slovinsku, z důvodu m'x uvidených to není možné. Proto jsem uvítal Hofmanův nápad, že bych měl jít dohorovi do učení; dohor je jistě zenský člověk a vážím si ho,

protože znám jeho důkladnost, s níž pracuje. Je-li tam to tedy možné,
pauze nějaké věci, svolte k tomu, abych způsob Sochorovy práce jistě mohl
poznat. V čem se ale s Hofmanem rozcházejme, je to, jak to mě učení
uskutečnit. Přim to z pam. nřadu z Prahy: to, co jsem tam v oboru
konser. techniky pochopil, jsem získal jin na společených zájezdech s
F. Wagnerem (který se mi velmi věnoval) na místo samé, kde jsem viděl
opravu ve skutečnosti, jak se provádí. Ostatně čam, kterým jsem provedl v nřadě,
byl věnován projektování a úřadování; na conservační otázku nebylo při tom
příležitosti zmýšlet, že i Wagner musel vytvářet ná' akta. Navrhoval jsem
vloni proto Hofmanovi: nemá to smyslu, abych 2 měsíce seděl v Boně na
pam. nřadě, vybavoval tam bez příst. dovedská akta a díval se, jak ostatní
nřadují; lépe by bylo, aby mne Sochor čas od čam zavolal na některou
opravu přímo ven, na dvoře, k jejímu zahájení, k provádění a ke
kolaudaci, a pobud možno na různé druhy oprav; hlavně na oprav
hrobového interieuru, dřevěných plastik, fresk a obrazů. Za čtrt roku by
dřevěných zájezdů mohlo být šest, po 200 korunách režie počítáno je to
200 Kč, byly by aspoň 3 denní, tj. 18 dní (nějaké to laciné ubytování třeba v
gymnaziu by mi Sochor už opatřil) skutečné práce venku; byla by to práce
intenzivní a opravdová práce. Protože jde tu o moje učení a nikoliv o výkon ve
prosách státu, ničoval bych jin skutečné výlohy, které čimí výšly o něco méně,
protože jzdíme hřibův a chodíme z nádraží pěšky. Přít dva měsíce stále
v Boně znamená pro nřad výdaj $60 \times (28 + 10) \text{ Kč} + 2 \times \text{cesta}$, tj.
asi 2500 Kč, kterých bude škoda: ani s Boně, ani zde nebudem mít z
mé práce valného užtku, a jzdné za cestu z Bonna v tom jistě nejsou zahrnuty.

Tím jsem ale u Hofmana narazil, poněvadž on sleduje hlavně něco
druhý.

2) Je to : naučit mne být svého šéfa na slovo poslušný a neodporovat mu. Jsem upřímně řečeno : vše někdy ve mně levo, když vidím, jak Hofman lidem do větru šibuje, jak si oadí za nos, jak někde chce zduřasnit svoji důležitost, a zejména když mihotí tak svými požadavky jako nemožným způsobem zjednání nová architektury v zofalstku. V takovém případě eštm se bráukon, zejména s architektem ; chce, aby předem dostal mojí a jiné podmínky, na jejichž základe h pracoval, kdežto jak Hofman se dlouho s nějakou zonerou nedovede sporáčit, mémi požadavky do poslední chvíle, když už je projekt hotov a ani když už je něčduě schválen, není projektant, žda už si s nřm uřadem na čistéu. V takovém případě šleštěně zapomínám, že Hofman je mým šéfem ; nřazují mu na nemožnost toho postupu, na nevážnost k nřadu, která tím vzniká, na to, že si dá jak jin šhodíme a zabrábáme si svoji postavení už dopředu. Přirozeně je Hofmana se to dotýká ; vřím tím ale i já, pomeřady jiného uřadistka nevidím a ponařám, že pro celých desítich 10 let nem' z této situace pomoci - proto dokonce jsem nřal v křicích před 14 dmi př. Polákov, že v této situaci se mi zdá přímo nedostizným ideálem zřdit si tam exponisku, začinat se vřm nřplně žnou, tvřit nřplně od začátku poměi hidi k novému nřadu, a zarižovat si vřimní poměi toho nřadu buž ohledu na Hofmanovu vřochy.

Hofman to vřichu cílí ; proto chce, abych šil na plně 2 mēice k šochroni, pomeřady nřka, ten že mne naučí podmechat. Je jom jistě že škre vřakovské šholy, chodí to u něj v uřadě jako na dráthách a mēdosi k němu nic nedovolí - zapomíná vřim, že jom to šochrony žnuřnati a vřdomati, kterými si šento respect vřmucuje. A proto Hofman nechce přistupit na pomhou praxi venku na šobe s dořžděním ; neřlaby tu šou ša uřidni žvřlost.

Pmechávám, pane akčmí šte, rozhodnuti nřplně na řas ; pomeřal jte mi už šhik vřivotě, že vřim, že máte na myšli dobro moje, aby ze mne byl pořadný mēduik a abych, pokud je dnes vůbec možné, našel co nejvře žnuřenoti. Mijati si nenauřkám osobně ; h'k mi tu, máce mne šim a nauřvám pomalu pemeřti pudy pod nohami i v bratislavštem

prohledi, kde jsem nikoho z začátku nepoznal; mimochodem práce tu mám přichystáno až až. Floří mne ale, když už amiteu posledně píše na radnici nebere ten nárad vážně; je-li dnes u nás ochrana památek v očích laické (ale i inkvizitní) veřejnosti malichernost, je u nás kromě toho i směšnost, a tomu bych rád celým svým zidraním odpomohl; konflikty toho vznikající neodstane ani dvouměsíční učení u Sochora.

Napsal jsem Vám tedy, pane věčný šefe, své úvahy o celé věci a znovu Vám děkuji, že jste mi laskavě dal k tomu příležitost.

Stýnou radost jste mi ale způsobil tím, že jste mi dal poslat posledně díl Klativědy. Protože jsem ji měl krátce před tím vymlývnou z Muzea, měl jsem si tam už alon architektu; Vaše generace opravdu má být na co pyšná, když se už dopracovala tak samostatného pohledu do vývoje v celém Evropském. Přiznám se upřímně, že jsem byl tak o skido- věte i renesanční architektuře na Slovensku velmi zhlamán - jinou příčinou jinými dovy opakují naše články v „Bratislavě“, ale zhlamání to bylo vyváženo, když jsem dočítal pojednání o empiru - to Polák udělal opravdu skvěle, tomu jistě dobře rozumí, třeba celá jeho vyšetřovací práce je opravdu přínosem. K vidět, že stejně jako my se žijeme doma tam, kde jde o proměny stylu na slovo samé, že stejně tak Polákovy přednosti tvoří v práci archivní; z archivů vyhledal opravdu cenné proskotnosti, tak zejména o Levoci i Kráčiach - a proto si s Polákem asi nikdy ve vědě přebážit nebudeme. Recenzi ovšem napíšu velmi rád a promluví jistě s prof. Klecandou, dal bych hlubší pojednání o tom i do „Bratislavě“. Přihl. „Bratislava“ myje v celé s živým článkem, byla za tím cílem v Albertině, a Klecanda dá mi dokonce reprodukovat všechny dármy tímto tímto plným bradu.

Měli jsme tu předtím dobrou dobu rušno, zejména Hofman bude
na tento měsíc ani dleho vzpomínat - bylo zajímavé pozorovat
všechna ta stadia, jimiž předtím dobrou procházel. L. Pochenu jsem
napsal do Ročnický články o kronických klentách, utafuji tam na
jejich aktu z Rakous na sever, snad se mu bude líbit a vyhovět ho se
svými tabulkami. Pak mám vypracované středověké dvanácti dějiny Prácheň,
křesťanskou předtím práce o vzniku českých měst mi totiž v mnohém otevřely
oči, takže mohu dohru rekonstruovat život v br. podhradí před založením
města v. 1291; myslím, že mi to vezme Faust do příští muzejní Ročnický.
V květnu si vezmu na 3 týdny dovolenou, přijde sem totiž články, kdežto v
létě budu tady - v gáři muoim na manevry a těžko bychom se v létě odcházi
v míradě pak vyřídali. Že si pomalu dokončuje slovenské trady a města,
ma už velmi pěkný materiál a získala si pro slovensku polupracovníky, kteří
ji krtají v archivech; bohužel že už vichruy by přístupnější trady zjistila,
takže ji teď čekají jin takový výmeš, Murán a jednoduché. Rádi bychom
s Vám přirozuej zax doma pochlebilí novými přístřky, k nimž teď musíme
pročítat si pracně vylopecem zahrada; na štěstí nám oběma svědčí, že
hubnu a že přibírá, že je letos pořad zdravá (zaklepávám to) a klavně
veselá, raduje se ze dumicka a z těžkých časů si nic nedělá. S slovenským
krajem přístá i takový konservace plzeňský, jako je články, a to už je
opravdu důležitý krok v československé vzájemnosti; a dokonce tu zavrhuje
večer i pivo a holduje zdejšimu ciroenému vínu.

Dočtete-li, pane akcím rfe, až sem, odpovíte mi, že jsem vás zaměřoval
tak dlouhým povídáním; přijmete ještě jednou mojí poděkování a
přeče vyříditi milostivé paní mkypolitice mé i žimno, také Boženu od
mís poždravíte, žina ji častu vzpomíná. Vaš oddaný

Hencel.

Martin Benka: Pozdravenie dolinám 1923
Salut aux vallées 1923
Grusz den Tälern 1923

19. IV. 35.

Vážení pane učení rite,
přejeme vám hodně úspěchů
a velké mluvy; myji toho
robu ani odavíme v kofchu.
Mchivě va's požehnaný va's

Mučlov

Copyright by Malica slovenská Turčiansky Sv. Martin

Vážení pane
p. J. Jdenek Wirth,

učení rite

Praha III

W Sovových mlyni

35

Racibor 30. V. 35.

Vážný pane sekretěře,

děkuji Vám, jak nejlépe dovedu, za tu podporu, kterou jste mi tak laskavě pomohl; hned ráno šel definitivní dopis do Praha, a píše i já současně panu inž. radovi Šochovovi, abych ho požádal, aby mi věnoval několik těch hodin učení. Šikuji Vám, pane sekretěře, že budu hledět při všem tom úřadování jednat tak, abych si Vaši důvěru, kterou jste mi tak důrazným způsobem znovu ověřil, opravdu zasloužil; až se s Vámi o Vánocích zase sejdu, poděkuji Vám ještě něčím.

V přední době upravneme s prof. Lisnerem na dělné definitivně stavěcí úkol z r. 1921; bude totiž 5. července na dělné velká práce, krajina bude formálně přejímat dělné do svého majetku, takže do té doby má být část úkolu překryta beton. deskou. Krajina proto letos povolila na dělné 50.000 Kč, z čehož 30.000 připadá na konservaci mědověkého hrade. Praha mi šine právě šca, dostala z nastavení zápal průdušek a už třetí den ju šeptá; na šestí to není vážné, už by se z toho zase dostane. Právě mi ukládá, abych Vám, pane sekretěře, hlásil i její poručení a nespokojením milostive paní. Já Vám znovu upřímně děkuji a rád Vám budu z Moravy podávat zprávy p své vlastní práci.

Neživě se Vám poručí váš oddaný

Meuel.

Jinče 13. IX. 25.

Vážení pane skvělé ote,

prohlám vám vyproštění
z bratské sítě, kde si
mý snad napřed - trošku
in vojáky. Lepší pohlednic
to k tomu nemá, a tak
prosim za obdne' pomoci
mého výběru. Vaš
oddaný sluha

Č. 13/4. „Grafie“, V. J. Chmeliček, Plzeň,
Husova 67.

Vážení pane

Dr. J. J. Wirth

skvělé ote

Praha III

M. J. J. J. J.

V Bratislavě 22. XI. 25.

Vážení pane skvělí řede,

omlouvám se, že už delší dobu jsem Vám nenapsal, ačkoli
trněnost z toho by bylo věru dost; odhládal jsem
praní stále a čas ubíhal. Děkuji Vám tedy alespoň oprostě
za to, že jste mi tehdy podal ten Průvok; npsal jsem ho a
mýho listu Hrnšorcký v žienu pro Slovák Matice.

Recenzi Aštok. Vlastivědy jsem tehdy do 14 dní napsal a
dal krasopisně přeložit do nejrozdumnější slovečiny, a
pan prof. Cisner mi opakoval zláštní protekci u pana redaktora
Pincika v Matice; ten slíbil, že ji ihned nverjme, ale pak mi
napsal, že ji předává Hrnšorckému do Rev. Pohľadac, kde by bude
lépe sedět; a Pohľadac upřel zatím jen za rpeu, kde by materiál
dodány do května, takže moji recenze má vyjít až v čisle, které
k led listu. Je to pro mne proto velmi nepřijemné, že jsem
nemohl vyhovět nakladateli přes jeho výzvu dřív, ale matiční
časopis opravdu vychází tak opožděně.

Podle dříve dobov se zavrtávám do kolonizace Sloveuska v XIII. stol.,
abych spíše dával naše památky, a tu se mi mnoho otevřelo,
čemu jsem dříve nerozuměl; tak na př. počátky Bratislavy (záložení
král. města vedle starého tburhia) jsem miled' jsem. Při té příležitosti
jsem revidoval n'vod, který jsem kdysi vypracoval k Novému Městu 24. ;
tehdy jsem tam podle madar. literatury psal o vzniku města, ale
jsem 7 r. 1253 se h'ka'ju udělení vobod král. hradům; nyní bych
rád proto, pane někdy řek, aby se lahavě přiložený nový
knížovný n'vod vložil na místo starého do té mě' práce o novo-
městském kostele. Jsem rád, že se jistě vyskytly, že to mohu
změnit.

Jenže Bratislavský hrad vyjde ved' někdy v > Bratislavě <, hradon
tam i reprodukce viděnských plánů, které prof. Klecanda všechny
oprátil. Na mělo jsem také napsal o t'mavě, mělo to být k slavnostem
historo, a tak jsem se nedobal k jinému než že jsem sebral dohromady to,
co se už dávno o t'mavě vědělo; kromě toho je to už novověk, když mi tak
"releji". Panu uch. radovi Šechorovi jsem napsal, že ho prosím, aby mi
ob čas pokusil přilepřit k práci, jak jsem tehdy psal, pane někdy řek,
t'mavě, ale kromě toho, patrně tedy měla mít ta práce skutečně jiný cíl.

Upřímně vás oba se žnou pozdravujeme a prosíme, ať se lahavě
opídil naše pomocní i milostivé pamí.

Váš oddaný

Heudel.

Vážený pane skvělý uče,
spomínám Vás a ženskou v
Jáku, kam jsem se na den
vypravil z Prahy přes
Lebony. Neviděl jsem doved
něk bratřích vrná. Katedra,
jako je katedra; ani tiskárna ma
nebyla.

Váš oddaný sluha
y. k. r.

Farkas Géza fényképészeti műterme Szombathely

Kiadja: Jáki Hangya fogy. és ért. szövetség.

Vážený pane,

Dr. János Witt
skvělý uče

Praha III

U Svobody 14/15

CSR